

MJESNI ODBOR VOJAK

Podrijetlo naziva hodonima* na Vojaku

* hodonim – termin za imena ulica, trgova itd;
preuzet je iz grčkog jezika: *hodos* – put, *onim* – ime

Područje mjesnog odbora Vojak obuhvaća 10 hodonima: prilaz (1) i ulica (9).

Neki od njih pripadaju samo Mjesnom odboru Vojak, a neki se dijele sa mjesnim odborima Bulevard, Grad Trsat, Krimeja, Pećine i Podvežica.

- ❖ **prilaz** – Prilaz Vladimira Gortana,
- ❖ **stube** – Stube Rudolfa Džodana (MO Krimeja)
- ❖ **ulica** – Nike Katunara, Slavka Krautzeka (MO Grad Trsat), Krimeja (MO Krimeja), Kumičićeva (MO Bulevard, MO Krimeja, MO Pećine i MO Podvežica), Marohnićeva, Mihanovićeva, Mirka Piškulića, Radićeva (MO Bulevard i MO Grad Trsat), Tome Stržića (MO Gornja Vežica i MO Podvežica) i Drage Šćitara (MO Grad Trsat).

RUDOLF DŽODAN (Sušak, 1927. – 1945.) – antifašist.

Član Saveza komunističke omladine Jugoslavije (SKOJ) postao je 1943. godine. Nijemci su ga strijeljali na stubama kod zgrade "Alga" zajedno sa još dvanaest talaca.

Od 1984. godine stube nose naziv po trinaestorici strijeljanih.

VLADIMIR GORTAN (Beram, 1904. – Pula, 1929.) – antifašist.

Po zanimanju bio je poljodjelac. Od 1928. godine bio je član tajne antifašističke organizacije TIGR (Trst-Istra-Gorica-Rijeka), koja je organizirala demonstracije i druge akcije protiv nasilne talijanizacije u Istri i radi priključenja područja Trsta, Gorice, Istre i Rijeke Sloveniji i Hrvatskoj. Na dan plebiscita, 24. ožujka 1929. godine sudjelovao je u oružanoj akciji ometanja nasilno provedenog plebiscita, pokazujući kako Istra nije pacificirana i denacionalizirana.

Uhvaćen je u bijegu i dugo mučen, a specijalni sud u Rimu osudio ga je na smrt strijeljanjem ne bi li tako zastrašio istarske Hrvate.

NIKO KATUNAR (Sušak, 1925. - Martinsko, 1943.) – antifašist.

Nakon okupacije Sušaka uključio se u Narodnooslobodilački pokret. S ostalim sušačkim omladincima sakupljao je materijal za borbe i prenosio štampu. Ubrzo je postao član SKOJ-a.

Zbog svojih sposobnosti i predanog rada izabran je za sekretara Mjesnog komiteta SKOJ-a Sušak i postaje članom Kotarskog komiteta KP Hrvatske za Sušak. Godine 1943. odlazi u Istru na dužnost organizacijskog sekretara, a nešto kasnije imenovan je političkim sekretarom Oblasnog komiteta SKOJ-a za Istru.

Poginuo je na zadatku 12. studenoga 1943. godine.

SLAVKO KRAUTZEK (Sušak, 1913. – 1941.) – antifašist.

Nakon završenog zanata radio je u sušačkoj klaonici, a približno od 1935. godine u sapunari Konrada Mohorića. Veoma je aktivan u sindikalnim akcija.

Godine 1940. uhapšen je od strane policije Banovine Hrvatske u Sušaku, a 1941. godine hapsi ga i talijanska policija.

U partizanski odred "Božo Vidas Vuk" na Tuhobiću odlazi 1941. godine. Uхваćen je

nakon fašističkog napada na logor te je strijeljan 5. prosinca 1941.

godine na Trsatu, o čemu svjedoči i spomen ploča.

KRIMEJA – naziv potječe prema poluotoku Krim u Crnom moru.

Od 1853. do 1856. godine vodio se Krimski rat između Rusije i alijanse (Velika Britanija, Francuska, Osmansko carstvo i Kraljevina Sardinija). Naklonost građana Sušaka bila je na strani Rusije.

Godine 1855. Adam Ricotti sagradio je kuću i u njoj blizini dao uklesati natpis CRIMEA (tal. naziv za Krim). Time je dotadašnje područje Zagorje dobilo novi naziv.

Natpis je danas sačuvan u obližnjem parku.

EUGEN KUMIČIĆ (Brseč, 1850. – Zagreb, 1904.) – književnik.

Osnovnu pučku školu završio je u Brseču, privatno, učeći kod tamošnjeg župnika koji je okupljao hrvatsku djecu i pripremao ih u početnim znanjima. Gimnaziju je završio u Rijeci. Počeo je studirati medicinu u Pragu, ali prelazi u Beč gdje studira povijest, zemljopis i filozofiju. Potom se u Zagrebu zaposlio kao srednjoškolski profesor. Oduševljavao se pravaštvom, te s Matkom Laginjom i Erazmom Barčićem pokreće u Kraljevici list *Primorac* te uređuje *Hrvatsku vilu* (1882.-1883.) i *Hrvatsku* (1887.-1888.). Od 1884. godine je kao pravaš više puta biran za zastupnika u Hrvatski sabor, gdje se

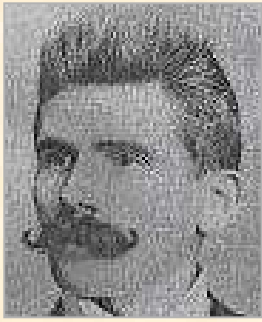
istaknuo kao govornik i protivnik promadžarske politike.

Nakon rascjepa u pravaškoj stranci, 1895. godine, postaje potpredsjednik novoosnovane Čiste stranke prava.

Pripadao je najznamenitijim Istranima svog vremena koji su branili, čuvali i štilili hrvatski nacionalni duh za burnih vremena talijanizacije Istre. Karakteriziralo ih je da su bili članovima Matice hrvatske. Kumičić ne samo što je bio članom, nego je bio povjerenikom Matice hrvatske za Istru, a uz to je obnašao dužnost u Glavnom odboru središnjice u Zagrebu.

Eugen Kumičić smatra se predvodnikom naturalizma u hrvatskoj književnosti. Veliku popularnost stekao je povijesnim romanima, a pisao je i drame te romane sa socijalnom tematikom.

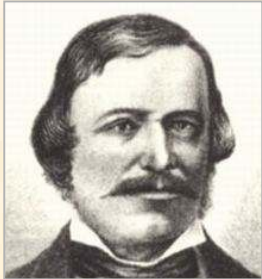
U romanima *Jelkin bosiljak* i *Začuđeni svatovi* oslikao je ljude i prirodu Istre. Zanimljiv kritički prikaz ekonomskog i moralnog rasula u gornjim slojevima građanskog društva prikazao je u romanima *Olga i Lina* te *Gospođa Sabina*.

JOSIP MAROHNÍĆ (Hreljin, 1866. – Pittsburgh, SAD, 1921.) – hrvatski iseljenički djelatnik.

U Sjedinjene Američke Države emigrirao je 1893. godine. Počeo je raditi u čikaškoj tiskari, no uskoro je otvorio vlastitu i počeo tiskati knjige, izdavati novine, vlastite pjesme i književna djela. Uglavnom je objavljivao knjige namijenjene hrvatskim iseljenicima.

Godine 1897. Odselio se u Pittsburgh gdje postaje aktivnim članom zajednice hrvatskih iseljenika i jedan je od utemeljitelja Narodne hrvatske zajednice (kasnije Hrvatske bratske zajednice).

ANTUN MIHANOVIĆ (Zagreb, 1796. – Novi Dvori kraj Klanjca, 1861.) – pjesnik i pravnik.

U Zagrebu je završio pučku školu i gimnaziju. Studirao je filozofiju i pravo na Kraljevskoj akademiji znanosti u Zagrebu. Radio je kao pravnik 1813. godine pri Banskome stolu u Zagrebu, a od 1815. do 1821. godine bio je vojni sudac, pretežito u Italiji.

U Rijeci je boravio od 1823. do 1828., a od 1834. do 1836. godine bio je tajnik riječke gubernije. Godine 1827. bio je u zastupnik Rijeke na Požunskom saboru. Zatim je prešao u austrijsku diplomaciju i službovao kao konzul od 1836. do 1858. Godine (Beograd, Solun, Smirna, Carigrad i Bukurešt).

Antun Mihanović autor je brošure *Reč domovini od hasnovitosti pisanja vu domorodnom jeziku* (Beč, 1815.) u kojoj je iznio ideje iz kojih se kasnije razvio i program Hrvatskoga narodnog preporoda Ljudevita Gaja i ostalih iliraca.

Pronašao je rukopis Gundulićeva *Osmana* u Veneciji 1818. godine koje je objavljeno kao prva knjiga Matice ilirske 1844. godine.

Stihove pjesme *Horvatska domovina (Lijepa naša)* napisao je u Rijeci. Napjev je uglazbio Josip Runjanin, a ukajdio ga je učitelj pjevanja i organist prvostolne crkve u Zagrebu Vatroslav Lichtenegger. Prvi put javno je izvedena 1861., a 1891. godine prihvaćena je kao hrvatska himna.

MIRKO PIŠKULIĆ (Rijeka, 1920. – koncentracijski logor "Neuengamme" kod Hamburga, Njemačka, 1944.) – antifašist.

U Narodnooslobodilačkom pokretu aktivno je od njegovog početka. Odlaskom nekih članova SKOJ-a u partizane 1941. godine, Mirko Piškulić postaje članom Mjesnog komiteta SKOJ-a za Sušak. Uspio je organizaciju ojačati i organizirati prve velike akcije bacanja letaka i pisanja parola na Trsatu.

Početkom 1943. godine postaje politički sekretar Mjesnog komiteta. Po njegovom konspirativnom imenu "Mali", cijelo područje Trsata dobilo je naziv "Malovo".

Uhapšen je iste godine i nakon riječkog zatvora sproveden je u Koper, odakle je nakon kapitulacije Italije prebačen u koncentracijski logor "Neuengamme", gdje je umro od bolesti i iscrpljenosti.

STJEPAN RADIĆ (Trebarjevo Desno, 1871. – Zagreb, 1928.) – političar i pisac.

Zajedno s bratom Antunom utemeljitelj je Hrvatske pučke seljačke stranke (1904.).

Zbog protumađarske djelatnosti isključen je sa zagrebačkog Pravnog fakulteta te studij nastavlja u Pragu i Pešti.

Zauzimao se za suradnju slavenskih naroda i za ujedinjenje Hrvata, Srba i Slovenaca na temelju demokratske ravnopravnosti i protivio se bezuvjetnom pripajanju hrvatskih zemalja Srbiji.

Umro je od posljedica atentata u beogradskoj Skupštini u kojem su ubijeni njegov brat Antun i Đuro Basariček.

TOMO STRIŽIĆ (Kičeri kod Bribira, 1906. – Ličko polje kod Fužina, 1944.) – antifašist i narodni heroj.

Nakon završene osnovne škole odlazi u Slavonsku Požegu gdje je izučio krojački zanat. Kroz naukovanje upoznao se sa idejama radničkog pokreta. Godine 1926. vraća se u Bribir i uskoro postaje samostalni obrtnik.

U Narodnooslobodilački pokret aktivno se uključio već 1941. godine kada postaje politički radnik na terenu Hrvatskog primorja. Rezultat njegovog rada je i četa formirana polovinom travnja 1942. godine u

Drežnici. Ubrzo postaje član Štaba 5. operativne zone i nastavlja raditi na mobilizaciji stanovništva.

Tomo Strižić učestvovao je u Plaškom 1943. godine u radu Drugog zasjedanja ZAVNOH-a kada je donesena odluka da se Istra, Rijeka, Zadar s otocima pripoje matici zemlji i u Jajcu na zasjedanju AVNOJ-a.

Poginuo je na Ličkom polju naišavši na njemačku zasjedu.

DRAGO ŠĆITAR (Venco, Italija, 1919. – Sinac, 1944.) – antifašist.

Na Trsat dolazi 1922. godine gdje pohađa osnovnu školu. Nakon građanske škole zaposlio se u Tvornici papira i postaje članom SKOJ-a. Uoči Drugog svjetskog rata odlazi u vojsku Kraljevine Jugoslavije.

Poslije kapitulacije Kraljevine Italije 1943. godine, vraća se na Trsat i s prvom grupom skojevaca odlazi na Tuhobić.

Borio se u redovima 13. primorsko-goranske i 35. ličke divizije.

Poginuo je u Lici kao pomoćnik komesara bataljona 2. brigade 35. ličke divizije.

Priredio: **Marijan Matković**

Rijeka, srpanj 2014.